

DOI: <https://doi.org/10.11603/2312-0967.2025.4.15587>

УДК 615.214.03:616.89-008.454-08:614.27

ТЕНДЕНЦІЇ ДЕПРЕСИВНИХ РОЗЛАДІВ І ПРИЗНАЧЕННЯ АНТИДЕПРЕСАНТІВ В УКРАЇНІ: АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

А. І. Марченко

Тернопільський національний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського

Міністерства охорони здоров'я України

КЗВО «Волинський медичний інститут»

Волинський національний університет імені Лесі Українки

marchenko_asp@tdmu.edu.ua

ІНФОРМАЦІЯ

Надійшла до редакції / Received:
22.09.2025

Після доопрацювання / Revised:
14.10.2025

Прийнято до друку / Accepted:
31.10.2025

Ключові слова:

ментальне здоров'я,
депресія,
антидепресанти,
селективні інгібітори зворотного
захоплення серотоніну,
фармацевтичне забезпечення,
реімбурсація,
е-рецепт.

АНОТАЦІЯ

Мета роботи – визначити тенденції поширення, динаміку зростання депресивних розладів в Україні та проаналізувати структуру електронних призначень антидепресантів.

Матеріали: класифікатори хвороб (МКХ-10, ICD-11), дані соціологічних досліджень «Психічне здоров'я та ставлення українців до психологічної допомоги під час війни» за вересень 2022 – січень 2025 рр., вітчизняні та зарубіжні медико-технологічні документи (настанови та уніфікований клінічний протокол), дані дашборду Національної служби здоров'я України «Електронний рецепт на лікарські засоби: деталізація створених рецептів», Реєстр лікарських засобів, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, станом на 28 серпня 2025 р.

Методи: інформаційний пошук, контент-аналіз, систематизація, узагальнення та графічний.

Результати й обговорення. З'ясовано, що війна, стрес, соціально-економічна нестабільність підвищують поширеність депресивних розладів в Україні. Встановлено, що для їх лікування найчастіше призначались селективні інгібітори зворотного захоплення серотоніну (C133C) – 64% е-рецептів переважно в категорії «Інші» (160 582 рецепти), на противагу 63 216 е-рецептів у категорії «Психічні розлади. Епілепсія». Виявлено суттєве зростання виписування е-рецептів (з 1617 е-рецептів у категорії «Психічні розлади. Епілепсія» в 2021 р. до 14 670 рецептів у категорії «Інші» та 10 133 в категорії «Психічні розлади. Епілепсія» в 2025 р.). Зафіксовано збільшення звернень до лікарів первинної ланки медичної допомоги з питань психічного здоров'я (в 2023 р. – близько 135 000 пацієнтів, протягом 2024 р. – близько 500 000, а станом на 15 квітня 2025 р. – 127 963 пацієнти), розширенням доступу до медичних послуг, нормативними змінами щодо виписування е-рецептів та покращенням поінформованості населення.

Висновки. Поширення депресивних розладів в Україні у 2021–2025 рр. має чітку тенденцію до зростання. Спостерігається підвищення попиту на антидепресанти, серед яких найчастіше використовуються есциталопрам (35%), амітриптилін (18%), флуоксетин (10%) і пароксетин (10%). Динаміка електронних призначень антидепресантів свідчить про суттєве зростання кількості е-рецептів, особливо у 2024 р., коли показник збільшився на 466% порівняно з попереднім роком.

Вступ. Депресивний розлад (депресія) – поширений психічний (афективний) розлад, що проявляється тривалим зниженням настрою, ангедонією, підвищеною стомлюваністю, порушенням сну, апетиту, уваги, а також песимістичними думками та дратівливістю протягом тривалого часу [1]. У чинних на сьогодні в Україні Міжнародному класифікаторі хвороб 10 перегляду [2] та Національному класифікаторі МК 025:2021 [3] депресивні розлади закодзовані в класі 5 «Розлади психіки та поведінки» (F00-F99), зокрема F32 «Депресивний епізод» та F33 «Рекурентний депресивний розлад» з деталізацією за тяжкістю, наявністю психотичних симптомів і ремісією. Крім цього, у згаданих класифікаторах введено додаткові коди для хронічних станів, зокрема U79.3 «Депресія». У ICD-11 [4] розділ психічних розладів отримав назву «Психічні, поведінкові та розлади нервово-психічного розвитку» (код 06), з уточненими категоріями [4]. Варто зауважити, що перехід України на МКХ-11 планується з 1 січня 2027 р. [5].

Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР) – психічний розлад у відповідь на травматичний досвід, що містить тривогу, порушення сну, нічні кошмари, панічні атаки, страх і соматичні симптоми [4]. В Україні, особливо в умовах війни, поширеність ПТСР значно зросла: у 2024 р. зареєстровано понад 27 тис. випадків, тобто становила 12–25%. Сучасні дослідження свідчать, що 57% населення перебуває у групі ризику ПТСР, а серед дітей і підлітків – понад 14% [6; 7]. Щодо депресії, то, за даними міжнародних досліджень, її поширеність в Україні є найвищою у світі – депресію зафіксовано в 6,3% нашого населення (у 2,8 млн осіб) за загальносвітового показника 3,9%. Для порівняння у США та Австралії поширеність ПТСР серед населення – по 5,9% [8]. Таким чином, соціально-економічні дослідження депресії та ПТСР, як одних з найбільш поширених психічних розладів в Україні, особливо внаслідок воєнних подій, що відчутно впливає на ментальне здоров'я різних верств населення, є актуальним питанням сьогодення.

Мета роботи – визначити тенденції поширення, динаміку зростання депресивних розладів в Україні та проаналізувати структуру електронних призначень антидепресантів.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження слугували: класифікатори хвороб: МКХ-10 [3], ICD-11 [4], дані соціологічних досліджень «Психічне здоров'я та ставлення українців до психологічної допомоги під час війни» за вересень 2022 – січень 2025 рр. [9], вітчизняні та зарубіжні медико-технологічні документи (настанови [15; 17] та уніфікований клінічний протокол [18], дані дашборду – Національної служби здоров'я України (НСЗУ) «Електронний рецепт на лікарські засоби: деталізація створених рецептів» [19], Реєстр лікарських засобів, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, станом на 28 серпня 2025 р. [Наказ № 1409].

У дослідженні були використані такі методи: інформаційного пошуку, контент-аналізу, систематизації, узагальнення та графічний.

Результати й обговорення. Починаючи із 2022 р., згідно із Всеукраїнською програмою ментального здоров'я (ВПМЗ), проводяться дослідження «Психічне здоров'я та ставлення українців до психологічної допомоги під час війни» [9]. Перша хвиля дослідження (22–26 вересня 2022 р.) була спрямована на оцінку психічного здоров'я українців у період повномасштабної війни (n = 2 001 респондент). Друга хвиля ВПМЗ (18–20 жовтня 2023 р., n = 2 000 респондентів) виявила зростання втоми, гніву, розчарування, відчаю та безсилля, а також підвищення довіри до фахової допомоги з 8% до 12% (гарячі лінії, консультації сімейного лікаря, психолога, психіатра, психотерапевта). За результатами відповідей респондентів третьої хвилі ВПМЗ (10–15 січня 2024 р., n = 2 002 респонденти) посилювалися відчуття тривоги, страху, напруженості, відчаю та безпорадності. Найбільшу довіру респонденти висловили психологам і психотерапевтам (24%), сімейним лікарям (16%) та психіатрам (15%), ще 15% надають перевагу особистим консультаціям. Четверта хвиля дослідження мала на меті оцінити динаміку у порівнянні з показниками минулих 2022, 2023 та 2024 рр. [9]. Результати дослідження вказують на зростання у респондентів незадоволеності власним ментальним здоров'ям – з 9% у 2021 р. до 44% у 2024 р. (рис. 1).

З'ясовано, що серед опитаних українців на початку 2025 р. продовжували бути актуальними емоції, що свідчать про психологічний стрес, такі як напруженість (61%), втома (59%), роздратування (39%), розчарування (39%) та страх (37%). Зазначене пояснюється тим, що війна та пов'язані з нею виклики залишаються основним джерелом психологічного напруження. 83% опитаних відчували високий рівень стресу, причому 78% безпосередньо пов'язували це з повномасштабним російським вторгненням [10]. Фінансові складнощі турбували 52% населення, а соціально-політична ситуація викликала занепокоєння у 47% респондентів. Основними групами, що найбільше потребують психологічної допомоги, респонденти вказали військових (68%) та тих, хто втратив близьких унаслідок війни (65%). Також значна увага приділялась цивільним, які пережили бойові дії (42%) або перебували в окупації (41%).

Варто зазначити, що результати дослідження свідчать про поступове зниження у суспільстві стигми і негативного упередження щодо психологічної допомоги. Частка тих опитаних, хто вже звертався за фаховою допомогою, збільшилась із 7% у 2022 р. до 17% на початку 2025 р. Відсоток тих, хто категорично не планував звертатися за такою допомогою, зменшився з 46% у 2022 р. до 22% у 2025 р. (рис. 2). Суттєво збільшився запит на психологічну підтримку – з 41% до 71% [10].

Необхідно зазначити, що негативні емоції (страх, відчай, безсилля, розчарування), відчуття стресу внаслідок військових дій, що є тригерами розвитку депресивних станів, продовжують посідати значне місце в емоційному фоні людей. Відповідно, депресивні прояви в Україні набувають небезпечно високого рівня поширення.

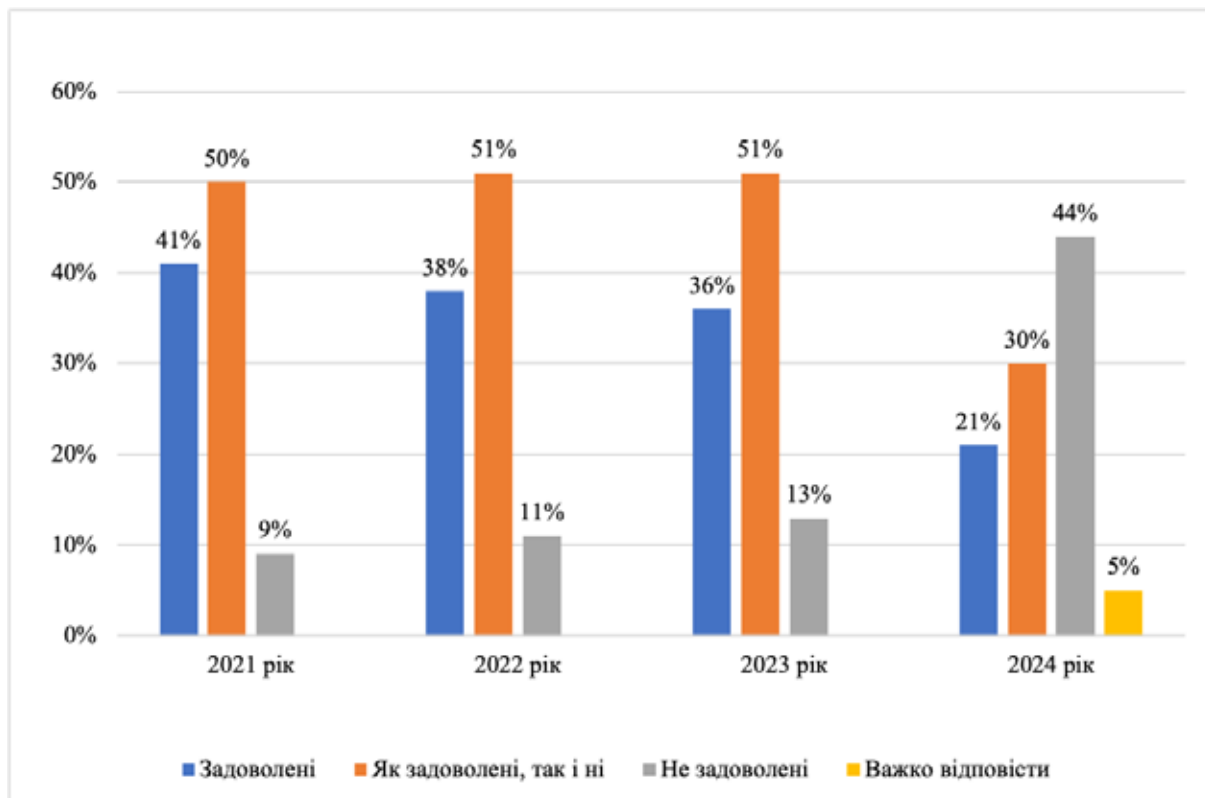

Рис. 1. Динаміка рівня задоволеності українців станом власного ментального здоров'я з 2021 р по 2024 р.

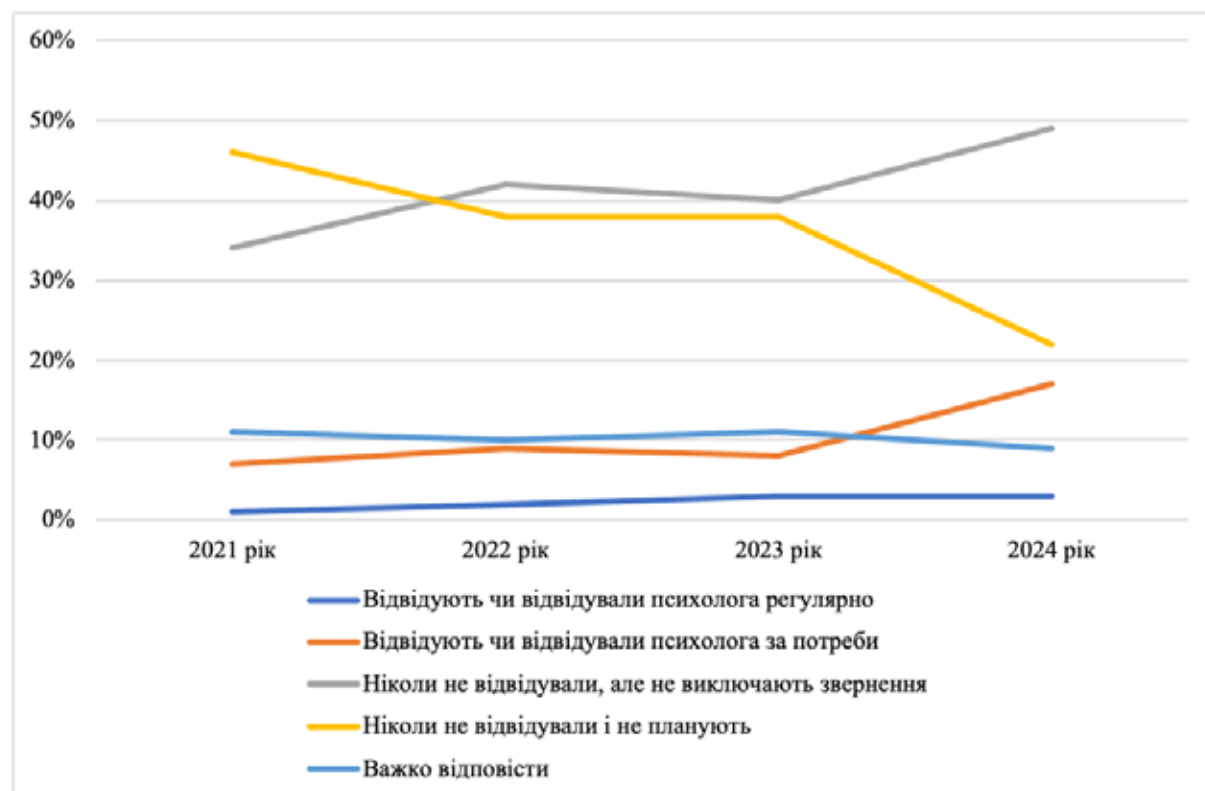

Рис. 2. Частота звернень до психологів з 2021 р. по 2024 р.

Згідно з інформацією МОЗ України [10], за дев'ять місяців 2024 р. до лікарів первинної ланки медичної допомоги (ПМД) – сімейних лікарів, терапевтів та педіатрів – з питань психічного здоров'я за пакетом «Супровід і лікування дорослих та дітей з психічними розладами на первинному рівні медичної допомоги» звернулися 353 049 пацієнтів, із них 54 464 – діти до 18 р. Найпоширенішими скаргами та діагнозами були відчуття тривоги, нервування, напруженості, порушення сну (рис. 3). З'ясовано, що протягом 2024 р. близько 500 000 пацієнтів отримали допомогу в межах цього пакета.

Окремо слід зазначити, що у 2024 р. кількість звернень до психіатрів зросла на 85% порівняно з 2022 р., тоді як звернень до психологів і психотерапевтів стало менше на 33%. При цьому у 2023 р. за послугами з охорони психічного здоров'я на ПМД звернулося близько 135 тис. пацієнтів. Тобто зростання становило понад 350% [11].

Також слід зазначити, що у 2024 р. кількість звернень до психіатрів зросла на 85% порівняно з 2022 р., тоді як звернень до психологів і психотерапевтів стало менше на 33%. Такі зміни свідчать про те, що пацієнти почали краще усвідомлювати значення розладів ментального здоров'я, складності їх лікування та необхідність отримання спеціальної фахової допомоги [12].

Аналіз звернень до лікарів ПМД у 2023–2024 рр. показує, що найчастішими проблемами були й залишаються відчуття тривоги, порушення сну, пригнічений настрій [13]. Ці дані, їх абсолютні показники та динаміка змін (ріст) демонструють, наскільки війна та її наслідки посилюють проблематику психічного здоров'я українців та потребу в підтримці ментального здоров'я на рівні ПМД. Зниження стигми

щодо психологічної допомоги та зростання попиту на неї свідчать про позитивні зміни у суспільстві й підвищення усвідомлення важливості ментального здоров'я, що є кроком до психологічної стійкості нації в умовах війни.

Виявлено, що у 2025 р. кількість звернень українців по психологічну підтримку до лікарів ПМД зросла завдяки більшій доступності послуг. Станом на 15 квітня 2025 р. 1 965 закладів ПМД надали допомогу 127 963 пацієнтам з емоційними чи психоемоційними проблемами. Найчастіші причини: тривога, напруженість чи нервування – 48 602 випадки; порушення сну – 27 786; інші психологічні симптоми – 18 306; поведінкові труднощі у дітей – 6 364; пригнічений настрій – 6 057; порушення пам'яті – 3 789; реакції на стрес – 3 779; вікові зміни – 2 578; зловживання тютюном – 2 395; роздратованість або злість – 2 042 [14]. Частка тих, хто категорично не планував звертатися по допомогу, знизилася з 46% у 2022 р. до 22% у 2025 р., тоді як запит на психологічну підтримку зріс із 41% до 71% [14]. Виявлена тенденція свідчить про значне зростання довіри до державної психологічної допомоги в Україні, зокрема на рівні ПМД. На противагу зазначеній вище тенденції, значна частина населення все ще вважає, що здатна самостійно впоратися з проблемами (39%) або вважає їх не досить серйозними для звернення до фахівців (36%).

Як впливає з вищенаведеного, за 2022–2025 рр. спостерігається стабільне і суттєве зростання звернень громадян України по психіатричну і психологічну допомогу, що відображає як зростання потреби у ментальному здоров'ї у кризових умовах, так і покращення доступності та зменшення стигми щодо такої допомоги.

Рис. 3. Причини звернень українців за психологічною допомогою [11]

Антидепресанти (АД) групи селективних інгібіторів зворотного захоплення серотоніну (СІЗЗС) є препаратами першої лінії у лікуванні депресії, та такими, що підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення. До них належать: флуоксетин (N06AB03), циталопрам (N06AB04), пароксетин (N06AB05), сертралін (N06AB06), флувоксамін (N06AB08), есциталопрам (N06AB10) [15; 16]. Ці ЛЗ також широко застосовуються при ПТСР, особливо сертралін, пароксетин і флуоксетин. Настанова 00721. «Медикаментозне лікування депресії» [17] та Уніфікований клінічний протокол первинної та спеціалізованої медичної допомоги «Гостра реакція на стрес. Посттравматичний стресовий розлад. Порушення адаптації» [18] передбачають застосування СІЗЗС як препаратів вибору, а також включають до переліку агомелатин, амітриптилін, бупропіон, венлафаксин, докsepін, дулоксетин, іміпрамін, кломіпрамін, міансерин, міртазапін, тіанептин і тразодон.

З 2021 р. в Україні функціонує електронна система охорони здоров'я (ЕСОЗ), що уможлиблює виписування е-рецептів на ЛЗ, вартість яких може бути відшкодована за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення за кошти НСЗУ. Динаміку виписування е-рецептів відслідковували згідно з даними – дашборду НСЗУ «Електронний рецепт на лікарські засоби: деталізація створених рецептів» [19]. Встановлено, що на АД в Україні в 2021 – I квартал 2025 рр. створено 223 798 е-рецептів на 19 міжнародних непатентованих назв (МНН), при цьому рецепти на ЛЗ були виписані переважно за категорією «Психічні розлади. Епілепсія» – 63 216 рецептів, а за категорією

«Інші», до якої віднесені власне випадки депресивних станів, розладів адаптації, ПТСР, – 160 582 рецепти. Е-рецепти виписувались на такі МНН АД: неселективні інгібітори зворотного нейронального захоплення моноамінів – амітриптилін, кломіпрамін, опіпрамол, докsepін, іміпрамін; СІЗЗС – есциталопрам, сертралін, пароксетин, флувоксамін, циталопрам, флуоксетин; інші антидепресанти – міртазапін, агомелатин, бупропіон, десвенлафаксин, дулоксетин, тразодон, міансерин, венлафаксин. Порівнюючи кількість виписаних е-рецептів за фармакологічною групою, можемо відзначити, що перше місце за кількістю виписаних е-рецептів (64%) посідає група СІЗЗС. При цьому е-рецепти на ці ЛЗ фінансуються як за кошти НСЗУ, так і за кошти фізичних осіб. Як видно з даних рис. 4, у структурі виписаних е-рецептів на АД спостерігаються особливості щодо окремих МНН. Перше місце (35% е-рецептів) посідає есциталопрам; друге – (18% е-рецептів) – амітриптилін; третє – флуоксетин та пароксетин (по 10% е-рецептів), далі – сертралін (9% е-рецептів) та дулоксетин, тразодон (по 5% виписаних е-рецептів).

Аналізуючи динаміку виписування е-рецептів на АД відповідно до категорій, варто зазначити, що до 2023 р. відбувалось виписування е-рецептів виключно за категорією «Психічні розлади. Епілепсія», оскільки саме ця категорія передбачала відшкодування вартості ЛЗ за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення. Після розширення переліку нозологій, включених до ЕСОЗ, у 2023 р. лікарі почали виписувати е-рецепти на АД також за категорією «Інші», куди віднесені депресія, розлади адаптації, ПТСР. Вже у 2023 р. кількість е-рецептів, виписаних за категорією «Інші»,

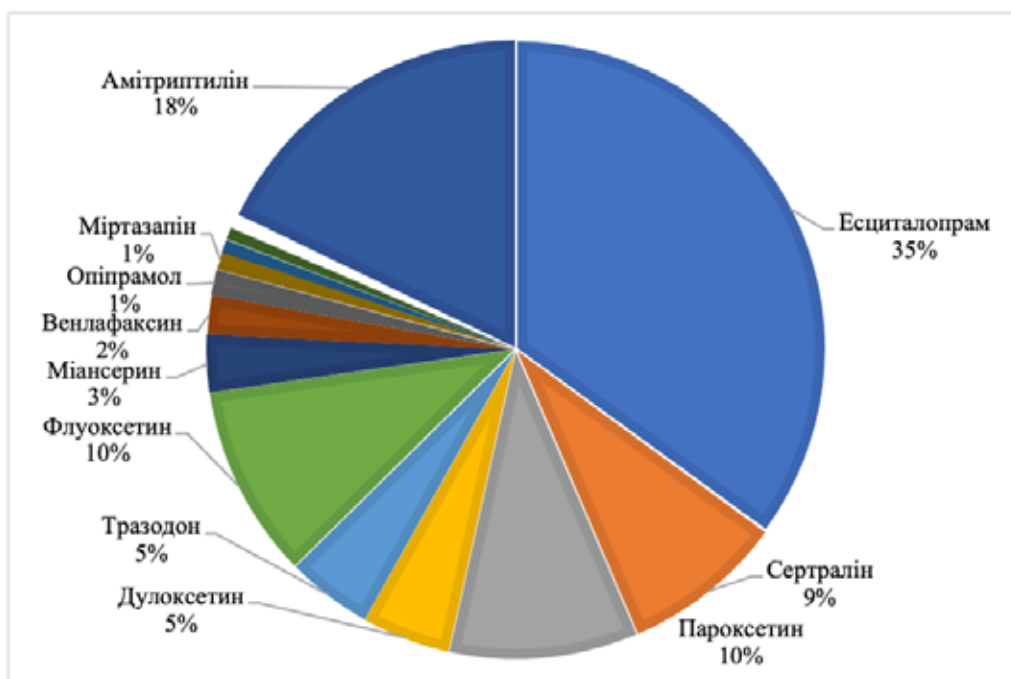

Рис. 4. Співвідношення виписаних е-рецептів на АД за МНН

становила 13 614, що перебільшило кількість виписаних е-рецептів за категорією «Психічні розлади. Епілепсія» – 10 133. У 2024 р. рецептів за категорією «Інші» було виписано у 4 рази більше, ніж за категорією «Психічні розлади. Епілепсія» (рис. 5).

Як видно з даних рис. 5, у 2024 р. на противагу 2023 р., приріст виписаних е-рецептів на АД за категорією «Інші» становив 466% (63 428 рецептів проти 13 614 відповідно).

Приріст кількості е-рецептів на АД за категорією «Психічні розлади. Епілепсія» у 2024 р. порівняно з 2023 р. становив 145% (14 670 рецептів проти 10 133 відповідно). Зазначена відмінність приросту кількості е-рецептів, виписаних на АД за категорією «Інші», пояснюється впливом повномасштабної агресії росії проти України на ментальне здоров'я і, відповідно, збільшенням кількості депресивних розладів, розладів адаптації, ПТСР у населення. При цьому динаміка показує постійний ріст виписування е-рецептів на АД, що повністю корелює зі збільшенням звернень громадян до лікарів ПМД за психологічною та психіатричною допомогою. Щодо географії (типу населених пунктів) виписування е-рецептів на АД, то з'ясовано, що переважно вони були виписані в містах, меншою мірою у селах. Вказане може свідчити про більшу доступність до психіатричних/психологічних послуг переважно міського населення України (рис. 6).

Згідно з даними рис. 6, спостерігається переважання кількості виписаних е-рецептів на АД у категорії «Інші», в якій розглядається депресія, інші розлади адаптації, над категорією «Психічні розлади. Епілепсія» у 2 рази для смт, а для міста – у 2,5 рази. Порівняння структури виписаних е-рецептів на АД з огляду на джерела фінансування (НСЗУ або кошти фізичних осіб) вказує, що більшість АД фінансувалась за кошти фізичних осіб. Загалом, населення

скористалося програмою державних гарантій медичного обслуговування населення для придбання АД в обсязі 119 984 е-рецепти. За кошти фізичних осіб було придбано АД за 223 790 е-рецептами, що є майже у 2 рази більшим фінансовим навантаженням на гаманець середньостатистичного українця.

Детальне порівняння структури виписаних е-рецептів на АД з огляду на джерела фінансування та категорії, за якими виписувались е-рецепти, – «Психічні розлади. Епілепсія» та «Інші» (депресія, інші розлади адаптації), свідчить про таке. Призначення АД за е-рецептами у категорії «Психічні розлади. Епілепсія» фінансувалось переважно за кошти НСЗУ, а у категорії «Інші» – за кошти фізичних осіб. Це пов'язане з тим, що АД за категорією «Інші», внесені в Реєстри ЛЗ, вартість яких відшкодовується, лише з 2023 р. (наприклад, амітриптилін, флуоксетин як ЛЗ для лікування епілепсії). У Реєстр ЛЗ, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, станом на 28 серпня 2025 р., який затверджений наказом МОЗ України № 1409 від 10 вересня 2025 р. [20] у категорії «Розлади психіки та поведінки, епілепсія» включені як ЛЗ для лікування епілепсії (амітриптилін, флуоксетин, клоніпрамін), так і препарати переважно для терапії депресії та ПТСР (пароксетин, сертралін, есциталопрам). Це, своєю чергою, призвело до стрімкого зростання виписування е-рецептів, зокрема на такі СІЗС, як есциталопрам, пароксетин, сертралін, та збільшило економічну доступність ліків для населення, що використовуються для лікування депресії та розладів адаптації.

За даними аналітичних оглядів [21; 22], вітчизняний ринок АД демонструє стійку тенденцію до динамічного зростання, що відображає як глобальні соціально-медичні зрушення, так і специфіку сучасної української реальності. Якщо у 2019 р. основним

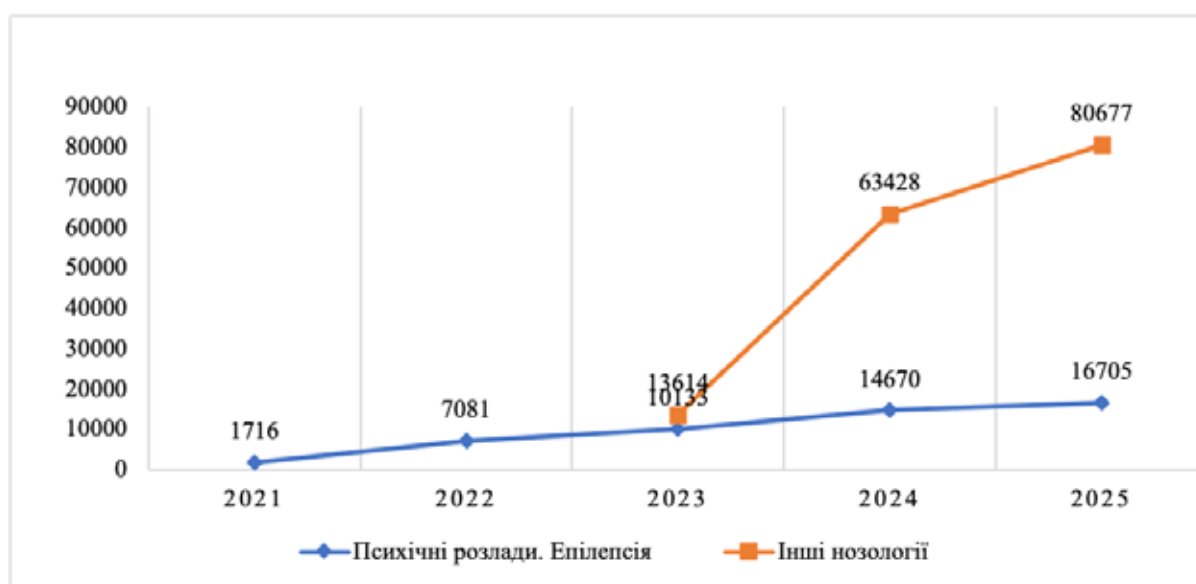

Рис. 5. Кількість виписаних е-рецептів на АД у 2021 – I півріччя 2025 рр.

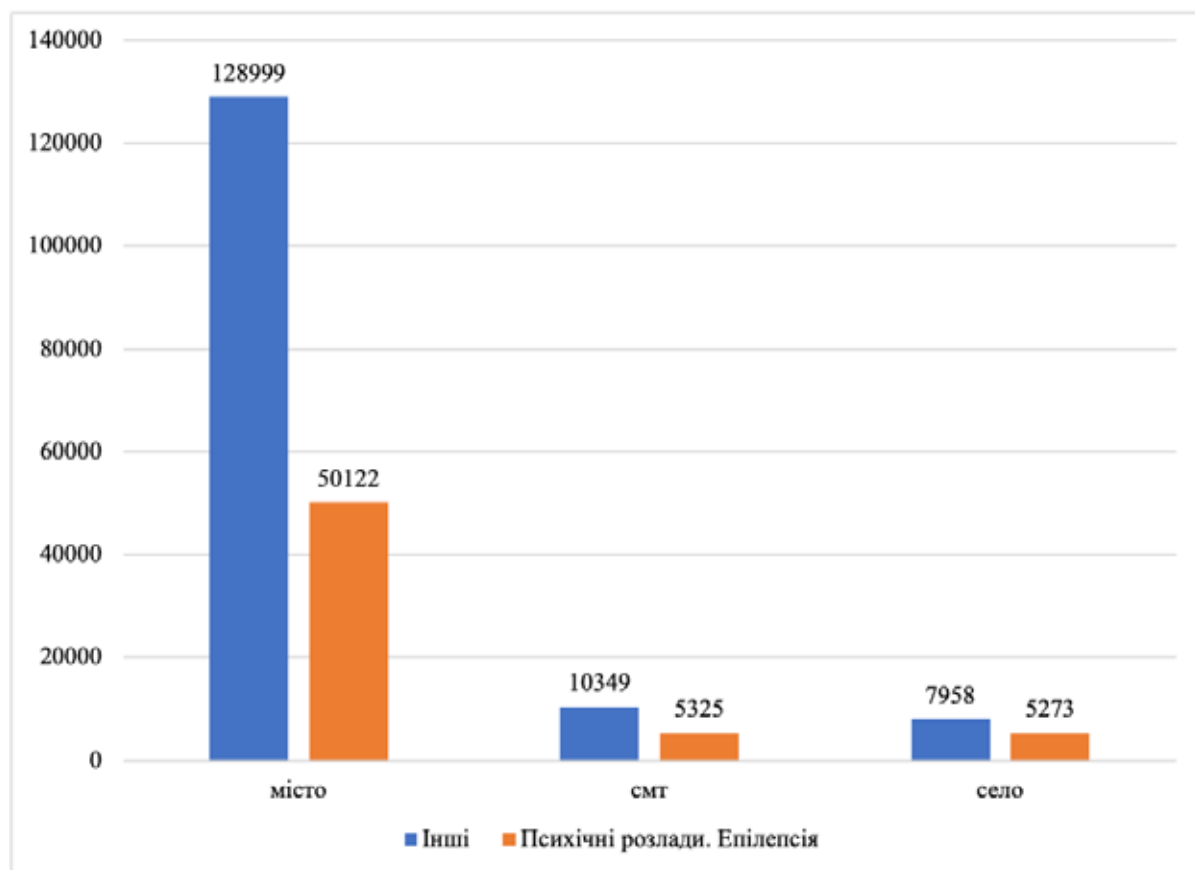

Рис. 6. Кількість виписаних е-рецептів на АД за 2021–2025 рр. за типом населеного пункту

чинником росту рівня споживання були психоемоційні наслідки пандемії SARS-CoV-2, то починаючи з 2022 р. ключовим каталізатором різкого зростання попиту стала повномасштабна війна, яка суттєво вплинула на психічне здоров'я населення та структуру фармацевтичного ринку.

Упродовж I півріччя 2022 р. українці придбали близько 1,4 млн упаковок АД, що на 32% більше, ніж у попередньому періоді, а грошовий обсяг продажів сягнув 496 млн грн, продемонструвавши 41% приріст. Загалом за підсумками 2022 р. обсяг реалізації АД перевищив 1,1 млрд грн, при цьому велика частка продажів (98%) припадала на роздрібний сегмент [21]. Протягом 2023 р. тенденція до зростання не лише збереглася, а й посилилася: обсяг ринку досяг 1,35 млрд грн, що становило приблизно +51% до попереднього року. У структурі споживання зафіксовано збільшення кількості проданих упаковок на 75% порівняно з 2021 р., а в натуральному вимірі динаміка засвідчила приріст на 68,5% – з 1,5 млн упаковок у I півріччі 2022 р. до 2,65 млн у I півріччі 2024 р. [21; 22].

Такий інтенсивний приріст ринку свідчить не лише про поглиблення проблеми психоемоційного виснаження суспільства, але й про підвищення рівня обізнаності населення щодо фармакотерапії депресивних розладів, розширення спектра призначень лікарями первинної ланки та зростання довіри до препаратів групи СІЗЗС, оскільки саме вони

демонструють найбільше зростання. У сукупності ці чинники формують нову парадигму фармацевтичного споживання, у якій АД посідають вагоме місце серед ЛЗ для підтримки психічного здоров'я в умовах воєнного та постстресового станів.

Висновки

1. Поширення депресивних розладів населення в Україні демонструє виражену тенденцію до зростання у період 2021–2025 рр., що безпосередньо корелює з воєнними діями, тривалим стресовим навантаженням та соціально-економічною нестабільністю. Кількість осіб, які звернулися за психологічною допомогою, зросла більш ніж у 3,5 раза з 2021 р., що відображає поглиблення проблеми психічного здоров'я на рівні первинної медичної ланки.

2. На тлі зростання попиту на АД фармакотерапія депресивних розладів здійснюється переважно СІЗЗС, частка яких сягає 64% усіх електронних призначень АД у 2021–2025 рр. Найчастіше призначаються есциталопрам (35%), амітриптилін (18%), флуоксетин та пароксетин (по 10%), що свідчить про домінування сучасних і відносно безпечних АД у клінічній практиці.

3. Динаміка електронних призначень АД свідчить про суттєве зростання кількості е-рецептів, особливо у 2024 р., коли показник збільшився на 466% порівняно з попереднім роком.

Конфлікт інтересів: відсутній.

TRENDS IN DEPRESSIVE DISORDERS AND ANTIDEPRESSANT PRESCRIBING IN UKRAINE: AN ANALYTICAL STUDY

A. I. Marchenko

*I. Horbachevsky Ternopil National Medical University of the Ministry of Health of Ukraine
Municipal Institution of Higher Education "Volyn Medical Institute"
Lesya Ukrainka Volyn National University
marchenko_asp@tdmu.edu.ua*

The aim of the work – to identify the prevalence trends and growth dynamics of depressive disorders in Ukraine and to analyze the structure of electronic prescriptions for antidepressants

Materials. The study utilized the following sources: Disease classification systems (ICD-10, ICD-11); Sociological survey data from the study "Mental Health and Attitudes of Ukrainians Toward Psychological Support During Wartime" (September 2022 – January 2025); National and international medical and technological documents (clinical guidelines and the unified clinical protocol); Dashboard data from the National Health Service of Ukraine: "E-prescriptions for Medicinal Products: Breakdown of Issued Prescriptions"; The Register of Medicinal Products Subject to Reimbursement under the State Guaranteed Benefits Program for Healthcare Services, as of August 28, 2025.

Methods. The study employed the following methods: information retrieval, content analysis, systematization, generalization, and graphical analysis.

Results and Discussion. It was found that war, stress, and socio-economic instability have contributed to the increased prevalence of depressive disorders in Ukraine. Selective serotonin reuptake inhibitors (SSRIs) were identified as the most frequently prescribed treatment option – accounting for 64% of all e-prescriptions for antidepressants, predominantly in the "Other" category (160.582 prescriptions), compared to 63.216 prescriptions in the "Mental Disorders. Epilepsy" category.

A significant increase in the issuance of e-prescriptions was observed: from 1.617 prescriptions in the "Mental Disorders. Epilepsy" category in 2021 to 14.670 in the "Other" category and 10.133 in the "Mental Disorders. Epilepsy" category in 2025. There was also a marked rise in primary care consultations related to mental health: approximately 135.000 patients in 2023, around 500.000 in 2024, and 127.963 as of April 15, 2025. This growth is attributed to expanded access to healthcare services, regulatory changes in e-prescription protocols, and improved public awareness.

Conclusions: between 2021 and 2025, the prevalence of depressive disorders in Ukraine has shown a clear upward trend. There has been a growing demand for antidepressants, with escitalopram (35%), amitriptyline (18%), fluoxetine (10%), and paroxetine (10%) being the most commonly used. The dynamics of electronic antidepressant prescribing indicate a substantial increase in the number of e-prescriptions, particularly in 2024, when the volume rose by 466% compared to the previous year.

Keywords: mental health, depression, antidepressants, selective serotonin reuptake inhibitors, pharmaceutical provision, reimbursement, e-prescription.

Перелік бібліографічних посилань

1. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition, Text Revision. Washington, DC : American Psychiatric Association, 2022. 992 p. URL: <https://dn790004.ca.archive.org/0/items/APA-DSM-5/DSM5.pdf>.
2. МКХ-10-АМ. Міжнародна статистична класифікація хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я. Десятий перегляд, Австралійська модифікація. URL: https://edata.e-health.gov.ua/storage/files/Klasyfikator_xvorob_ta_sporidnenykh_problem_oxorony_zdorovya_NK_0252019.pdf.
3. Національний класифікатор України. Класифікатор хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я НК 025:2021. Державний експертний центр МОЗ України. URL: <https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2021/11/nacjonalnyj-klasyfikator-nk-025.pdf>.
4. ICD-11 for Mortality and Morbidity Statistics. ICD-11 International Classification of Diseases 11th Revision. World Health Organization. URL: <https://icd.who.int/browse/2025-01/mms/en>.
5. Про затвердження Операційного плану переходу України на Міжнародну статистичну класифікацію хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я одинадцятого перегляду на 2025–2026 роки : Наказ МОЗ України від 23.04.2025 р. № 703. URL: https://moz.gov.ua/storage/uploads/9c93d257-2f63-43fd-b6ba-4136a94f8ac7/dn_703_23042025.pdf.
6. Кількість пацієнтів зі встановленим діагнозом ПТСР в Україні зростає. Що треба знати про посттравматичний стресовий розлад. МОЗ України. URL: <https://moz.gov.ua/uk/kilkist-pacientiv-zi-vstanovlenim-diagnozom-ptsr-v-ukraini-zrostaе-scho-treba-znati-pro-posttravmatichnij-stresovij-rozlad>.
7. Можина Т. Посттравматичний стресовий розлад під час війни: можливості розширення терапевтичного діапазону. Медична газета «Здоров'я України 21 сторіччя». 2023. № 17 (553). URL: <https://health-ua.com/psychiatry/trivozni-rozlad/78767-posttravmatichnij-stresovij-rozlad-pid-cas-viini-mozlivosti-rozsirennia-terapevtichnogo-diapazonu>.
8. Depression Rate by Country. Country Cassette. URL: <https://countrycassette.com/depression-rate-by-country/>.
9. Четверта хвиля дослідження про ментальне здоров'я українців (січень, 2025). URL: <https://howareu.com/prod/ukty?v=665dcf7543ef2#section679>.
10. Українці стали втричі частіше звертатися з питань психічного здоров'я до сімейного лікаря. Міністерство

- охорони здоров'я України. URL: <https://moz.gov.ua/uk/ukrayinci-stali-vtrichi-chastishe-zvertatisya-z-pitan-psihichnogo-zdorov-ya-do-simejnogo-likarya>.
11. Українські пацієнти частіше відвідують психіатрів і віддають перевагу онлайн-запису через смартфони. *The Pharma Media*. URL: <https://thepharma.media/uk/news/38391-ukrayinci-castise-zvertayutsya-pro-psixiatricnu-dopomogu-i-viddayut-perevagu-onlain-zapisu-cerez-smartfoni-22052025>.
 12. Послуги з охорони психічного здоров'я на «первинці»: що зміниться у 2025 році? Міністерство охорони здоров'я України. URL: <https://moz.gov.ua/uk/poslugi-z-ohorony-psihichnogo-zdorov-ya-na-pervinci-sho-zminitsya-u-2025-roci>.
 13. Місяць обізнаності про ментальне здоров'я. Послуги з охорони психічного здоров'я на первинній ланці медичної допомоги. Департамент охорони здоров'я Дніпропетровської обласної державної адміністрації. URL: <https://dozdnioprooda.com.ua/site/uk/content/misyac-obiznanosti-pro-mentalne-zdorovya-poslugy-z-ohorony-psihichnogo-zdorovya-na-pervynniy>.
 14. Зростання довіри до психологічної допомоги в Україні: позитивні зрушення у ставленні до ментального здоров'я. *Українська психотерапевтична ліга*. URL: <https://upl.community/league-events/news/zrostantnya-doviry-do-psykhologichnoi-dopomogy-v-ukraini-pozytyvni-zrushennya-u-stavlenni-do-mentalnogo-zdorovya>.
 15. Depression in adults: treatment and management. NICE guideline. Published: 29 June 2022. URL: <https://www.nice.org.uk/guidance/ng222/resources/depression-in-adults-treatment-and-management-pdf-66143832307909>.
 16. Kruizinga J., Liemburg E., Burger H., Cipriani A., Geddes J., Robertson L., Vogelaar B., Nolen W.A. Pharmacological treatment for psychotic depression. *Cochrane Database Syst Rev*. 2021 Dec 7;2021(12):CD004044. DOI: 10.1002/14651858.CD004044.pub5. URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC8651069/>.
 17. Настанова 00721. Медикаментозне лікування депресії (Настанови на засадах доказової медицини. Створені DUODECIM Medical Publications, Ltd.). Міністерство охорони здоров'я України, 2017. URL: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3516>.
 18. Про затвердження Уніфікованого клінічного протоколу первинної та спеціалізованої медичної допомоги «Гостра реакція на стрес. Посттравматичний стресовий розлад. Порушення адаптації»: Наказ МОЗ України від 19.07.2024 № 1265. URL: <https://moz.gov.ua/uk/decrees/nakaz-moz-ukrayini-vid-19-07-2024-1265-pro-zatverdzhennya-unifikovanogo-klinichnogo-protokolu-pervinnoyi-ta-specializovanoyi-medichnoyi-dopomogi-gotra-reakciya-na-stres-posttravmatichnij-stresovij-rozlad-porushennya-adaptaciyi>.
 19. Електронний рецепт на лікарські засоби: деталізація створених рецептів. Національна служба здоров'я України. URL: <https://nszu.gov.ua/dashboards/detalizacii-vipisanix-elektronnix-receptiv-na-lika>.
 20. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, станом на 28 серпня 2025 року : Наказ МОЗ України від 10.09.2025 № 1409. URL: <https://moz.gov.ua/uk/decrees/nakaz-moz-ukrayini-vid-10-09-2025-1409-pro-zatverdzhennya-perelikiv-likarskih-zasobiv-i-medichnih-virobiv-yaki-pidlyagayut-reimbursaciyi-za-programoyu-derzhavnih-garantij-medichnogo-obslugovuvannya-naselennya-standom-na-28-serpnya-2025-roku-3>.
 21. Якобчук А. Ринок антидепресантів за підсумками 2024 року може зрости на 42%. *Слово про Слово*. URL: <https://slovoproslovo.info/rynok-antidepressantiv-zapidsumkami-2024-roku-mozhe-zrosty-na-42/>.
 22. Каплан Н. Як зростає попит на антидепресанти під час війни – деталі і пояснення психіатра. *The Page*. URL: <https://thepage.ua/ua/news/yak-prijmati-antidepressant-poyasnyuye-psihiator>.

References

1. American Psychiatric Association. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition, Text Revision (DSM-5-TR). Washington, DC: American Psychiatric Association; 2022. 992 p. ISBN: 978-0-89042-575-6 [cited 2025 Mar 8]. [Internet]. Available from: <https://dn790004.ca.archive.org/0/items/APA-DSM-5/DSM5.pdf>
2. World Health Organization. ICD-10-AM. International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems. Tenth Revision, Australian Modification. 2025 [cited 2025 Mar 7] [Internet]. Available from: https://edata.e-health.gov.au/storage/files/Klasyfikator_xvorb_ta_sporidnenyx_problem_oxorony_zdorovya_NK_0252019.pdf
3. Ministry of Health of Ukraine. National Classifier of Ukraine. Classifier of Diseases and Related Health Problems NC 025:2021. State Expert Center of the Ministry of Health of Ukraine; 2021 [cited 2025 Apr 8] [Internet]. Available from: <https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2021/11/nacziionalnyj-klasyfikator-nk-025.pdf> (in Ukrainian).
4. World Health Organization. ICD-11 for Mortality and Morbidity Statistics (MMS). Geneva: WHO; 2025 [cited 2025 Apr 8] [Internet]. Available from: <https://icd.who.int/browse/2025-01/mms/en>
5. Ministry of Health of Ukraine. Order No. 703 of April 23, 2025 "On approval of the Operational plan for Ukraine's transition to the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems, 11th Revision (ICD-11) for 2025–2026". Kyiv: Ministry of Health of Ukraine; 2025 [cited 2025 Mar 8] [Internet]. Available from: https://moz.gov.ua/storage/uploads/9c93d257-2f63-43fd-b6ba-4136a94f8ac7/dn_703_23042025.pdf (in Ukrainian).
6. Ministry of Health of Ukraine. The number of patients diagnosed with PTSD in Ukraine is increasing: what to know about post-traumatic stress disorder [Internet]. Kyiv: Ministry of Health of Ukraine; 2025. [cited 2025 Jun 8]. Available from: <https://moz.gov.ua/uk/kilkist-pacientiv-zi-vstanovlenim-diagnozom-ptsr-v-ukraini-zrostaе-scho-treba-znati-pro-posttravmatichnij-stresovij-rozlad> (in Ukrainian).
7. Mozhyna T. Post-traumatic stress disorder during war: expanding the therapeutic range. Medical newspaper "Health of Ukraine of the 21st century". 2023;(17):553 [cited 2025 Jun 8] [Internet]. Available from: <https://health-ua.com/psychiatry/trivozni-rozladi/78767-posttravmatichnij-stresovii-rozlad-pid-cas-viini-mozlivosti-rozsi-rennia-terapevticnogo-diapazonu> (in Ukrainian).
8. Country Cassette. Depression rate by country. 2025. [cited 2025 Jul 8] [Internet]. Available from: <https://countrycassette.com/depression-rate-by-country/>
9. The fourth wave of research on the mental health of Ukrainians (January 2025) [cited 2025 Jul 8] [Internet]. Available from: <https://howareu.com/produkty?v=665dcf7543ef2#section679> (in Ukrainian).
10. Ministry of Health of Ukraine. Ukrainians have begun visiting family doctors three times more often for mental

- health issues [cited 2025 Jul 8] [Internet]. 2025. Available from: <https://moz.gov.ua/uk/ukrayinci-stali-vtrichi-chastishe-zvertatisya-z-pitan-psihihnogo-zdorov-ya-do-simejnogo-likarya> (in Ukrainian).
11. The Pharma Media. Ukrainian patients visit psychiatrists more often and prefer online appointments via smartphones [cited 2025 Jul 8] [Internet]. 2025. Available from: <https://thepharma.media/uk/news/38391-ukrayinci-castise-zvertayutsya-po-psihiatricnu-dopomogu-i-vid-dayut-perevagu-onlain-zapisu-cerez-smartfoni-22052025> (in Ukrainian).
 12. Ministry of Health of Ukraine. Mental health services in primary care: what will change in 2025? [cited 2025 Jul 8] [Internet]. 2025. Available from: <https://moz.gov.ua/uk/poslugi-z-ohoroni-psihihnogo-zdorov-ya-na-pervinci-sho-zminitsya-u-2025-roci> (in Ukrainian).
 13. Department of Health of the Dnipropetrovsk Regional State Administration. Mental health awareness month: services in primary health care [cited 2025 Jul 8] [Internet]. 2025. Available from: <https://dozdniprooda.com.ua/site/uk/content/misyac-obiznanosti-pro-mentalne-zdorovya-poslugy-z-ohorony-psihihnogo-zdorovya-na-pervynniy> (in Ukrainian).
 14. Ukrainian Psychotherapeutic League. Growing trust in psychological help in Ukraine: positive changes in attitudes toward mental health [cited 2025 Jul 8] [Internet]. 2025. Available from: <https://upl.community/league-events/news/zrostannya-doviry-do-psykhologichnoi-dopomogy-v-ukraini-pozytyvni-zrushennya-u-stavlenni-do-mentalnogo-zdorovya> (in Ukrainian).
 15. National Institute for Health and Care Excellence (NICE). Depression in adults: treatment and management. NICE guideline NG222. London: NICE; 2022 [cited 2025 Aug 8] [Internet]. Available from: <https://www.nice.org.uk/guidance/ng222/resources/depression-in-adults-treatment-and-management-pdf-66143832307909>
 16. Kruizinga J, Liemburg E, Burger H, et al. Pharmacological treatment for psychotic depression. Cochrane Database Syst Rev. 2021 Dec 7;2021(12):CD004044. DOI: 10.1002/14651858.CD004044.pub5 [cited 2025 Aug 8] [Internet]. Available from: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC8651069/>
 17. Ministry of Health of Ukraine. Guideline 00721. Pharmacological treatment of depression (Evidence-based medicine guidelines by DUODECIM Medical Publications, Ltd.) [Internet]. Kyiv: Ministry of Health of Ukraine; 2025. [cited 2025 Jul 8]. Available from: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3516> (in Ukrainian).
 18. Ministry of Health of Ukraine. Order No. 1265 of July 19, 2024 "On approval of the Unified clinical protocol of primary and specialized medical care 'Acute stress reaction. Post-traumatic stress disorder. Adjustment disorders'" [cited 2025 Aug 8] [Internet]. Kyiv: Ministry of Health of Ukraine; 2024. Available from: <https://moz.gov.ua/uk/decrees/nakaz-moz-ukrayini-vid-19-07-2024-1265-pro-zatverdzhennya-unifikovanogo-klinichnogo-protokolu-pervinnoyi-ta-specializovanoyi-medichnoyi-dopomogi-gostra-reakciya-na-stres-posttravmatichnij-stresovij-rozlad-porushennya-adaptaciyi> (in Ukrainian).
 19. National Health Service of Ukraine. *E-prescription for medicinal products: breakdown of issued prescriptions*. [cited 2025 Jul 8] [Internet]. 2025. Available from: <https://nszu.gov.ua/dashboards/detalizaciya-vipisanix-elektronnix-receptiv-na-lika> (in Ukrainian).
 20. Order of the Ministry of Health of Ukraine dated August 28, 2025 № 1409 "On the approval of the Register of medicinal products to reimbursement under the program of state guarantees of medical care of the population" [Internet]. [cited 2025 Sept 2]. Available from: <https://moz.gov.ua/uk/decrees/nakaz-moz-ukrayini-vid-10-09-2025-1409-pro-zatverdzhennya-perelikiv-likarskih-zasobiv-i-medichnih-virobiv-yaki-pidlyagayut-reimbursaciyi-za-programoyu-derzhavnih-garantij-medichnogo-obslugovuvannya-naselennya-stanom-na-28-serpnia-2025-roku-3> (in Ukrainian).
 21. Yakobchuk A. The antidepressant market in 2024 may grow by 42%. Slovo pro Slovo. 2025. [cited 2025 Jul 8] [Internet]. Available from: <https://slovopro.slovo.info/rynok-antydepresantiv-za-pidsumkamy-2024-roku-mozhe-zrosty-na-42/> (in Ukrainian).
 22. Kaplan N. Growing demand for antidepressants during war: details and psychiatrist's explanation. The Page [cited 2025 Aug 8] [Internet]. 2025. Available from: <https://thepage.ua/ua/news/yak-prijmati-antydepresant-poyasnyuye-psihiator> (in Ukrainian).

Відомості про автора

Марченко А. І. – здобувач наукового ступеня доктор філософії за спеціальністю «І8 Фармація», аспірант кафедри управління та економіки фармації з технологією ліків, Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України, Тернопіль; викладач КЗВО «Волинський медичний інститут», Луцьк; старший викладач Волинського національного університету імені Лесі Українки, Луцьк, Україна, E-mail: marchenko_asp@tdmu.edu.ua, ORCID: 0009-0000-1183-3022.

Information about the author

Marchenko A. I. – PhD Student, Department of Pharmacy Management, Economics and Technology, Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical University of the Ministry of Health of Ukraine, Ternopil, Ukraine; Lecturer at the Municipal Institution of Higher Education "Volyn Medical Institute", Lutsk; Senior Lecturer at Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine, E-mail: marchenko_asp@tdmu.edu.ua, ORCID: 0009-0000-1183-3022.